

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 , 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 50 став 6 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/2019) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет **географија** за VI одделение на деветгодишното основно образование за учебната 2020/21 година.

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за VI одделение се базира на целите/очекуваните резултати предвидени со наставната програма за наставиот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот наставен план.

Со скратената програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 159 наставни денови, при што се почитува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, односно за наставен предмет со 2 часа неделно се предвидуваат 64 часа во скратената програма.

2. Преглед на теми и наставни единици

Во скратената наставна програма предвидени се 37 часа нови наставни содржини и 27 часа за повторување.

Тема/Подрачје

I тема: Вселена и вселенски тела 6+4 часа (6 часа нови наставни содржини, 4 часа за повторување).

Наставни единици

- Вовед за физичката географија;
- Вселена и ѕвезди;
- Сонцето како наша најблиска ѕвезда;
- Планети и сателити;
- Месечина и месечински мени; и
- Планетоиди, комети и метеори.

II тема: Планета Земја (6+4 часа)

Наставни единици

- Форма и големина на Земјата;
- Земјина ротација и последици од Земјината ротација;
- Напоредници и меридијани;
- Географска широчина и должина;
- Земјина револуција и последици од Земјината револуција; и
- Топлински појаси.

III тема: Ориентација на Земјата (4+3 часа)

Наставни единици

- Календар, часовни зони и месно време;
- Размер;
- Земјата на глобус и географска карта; и
- Претставување релјеф на карта.

IV тема: Камена обвивка на Земјата (литосфера) (6+5 часа)

Наставни единици

- Внатрешна градба на Земјата;
- Форми на релјефот настанати под дејство на внатрешните сили;
- Форми на релјефот настанати под дејство на надворешните сили;
- Настанок на карпите и видови карпи;
- Распоред на копното на Земјата; и
- Видови почви.

V тема: Водена обвивка на Земјата (хидросфера) (4+3 часа)

Наставни единици

- Светско Море;
- Својства на морската вода;
- Подземни води, извори; и
- Реки и езера.

VI тема: Воздушна обвивка на Земјата (атмосфера) (7+5 часа)

Наставни единици

- Состав, поделба на атмосферата;
- Загревање на атмосферата;
- Воздушен притисок;
- Движење на воздухот;
- Влажност на воздухот и врнежи;
- Време, клима; и

- Климатски типови.

VII тема: Сфера на органскиот свет (биосфера) (4+3 часа)

Наставни единици

- Географска разместеност на растителниот;
- Географска разместеност на животинскиот свет;
- Населението на Земјата, и
- Раси, култури и религии.

3. Дидактички препораки

Планирањето на наставата по предметот географија за VI одделение предвидена во оваа (скратена) верзија опфаќа програмски содржини од сите теми утврдени во редовната наставна програма. За секоја тема предвидени се број на часови со цел преостаната содржина од скратената наставната програма по географија за VI одделение да се заврши во 64 часа, во траење од 159дена.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите, очекуваните резултати, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма, но за истите поставува различни по нивоа прашања и задачи водејќи се од предлог - активностите и дополнувајќи ги истите според потребите на одделенијата. По наставни подрачја се предлага: **Вселена и вселенски тела (6+4 часа); Планета Земја (6+4 часа); Ориентација на Земјата (4+3 часа); Камена обвивка на Земјата (литосфера) (6+5 часа); Водена обвивка на Земјата (хидросфера) (4+3 часа); Воздушна обвивка на Земјата (Атмосфера) (7+5); Сфера на органскиот свет (Биосфера) (4+3).** Во наставната програма е дадено предлог за планирање на наставните часови за реализација на наставни теми и целини. Сепак, наставниот кадар треба самостојно да го планира фондот на часови за целосно и успешно реализирање на целите поставени во програмата. Со оглед на тоа што, составот на учениците во паралелките е хетероген, наставникот треба да практикува диференциран и индивидуализиран пристап во рамките на реализацијата на наставата. Ваквиот приод е во функција на индивидуалните специфични потреби на секој ученик и развивање на индивидуалните потенцијали и постигнувања.

Во скратената програма по предметот географија за VI одделение се застапени сите содржини од редовната наставна програма, додека од часовите за повторување скратени се осум часови. Во првата тема скратен е еден час за повторување, во втората два, во третата еден, во шестата два и во седмата тема два часа за повторување. Ова е направено

за целосно реализирање на новите наставни содржини, додека повторувањето се предвидува да се реализира во осум часа помалку.

Се препорачува користење на следниве наставни средства:

- учебник избран на ниво на училиште за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- други извори на учење во непосредната околина – објекти и појави во природата;
- енциклопедии, атласи и сл.;
- Интернет, образовни софтвери;
- списанија;
- аудио-визуелни средства.

Современата дидактичка технологија во наставата по географија покрај користењето на разни географски карти, дава исклучителни можности за користење на компјутерот, односно широка примена на геоинформатиката во наставата по географија. Исто така, во наставата може да се користат и немите карти, географска читанка, прирачник за наставата и др. Усвоените нови поими ќе претставуваат надоградување и проширување на веќе стекнатите поими. Интерпретацијата и описите од страна на учениците неопходно е да бидат поттикнувани од страна на наставникот на начин кој одговара на индивидуалните карактеристики на ученикот. Изразувањето може да биде и преку: говор, есеј, илустративни методи, изработки на шеми, графикони и тн. Употребата на имиња и цифрени податоци треба да биде сведена на разумно ниво. Во текот на наставата редовно се следат и се вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. (формативно оценување). Се препорачува да се користат следниве начини за следење, проверување и оценување на постигањата на учениците во рамките на наставните теми: усно, писмено, практично (обиди, вежби сл.), работа во групи, учество во истражување и презентација.

4. Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставик согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма.

Скратената наставна програма по наставниот предмет географија за VI одделение од основното образование ја утврди
Министер за образование и наука

Бр.12-8424/65

16.9.2020

Мила Царовска

